

Møte i arbeidsgruppe 3 i Valle 14.juni

Tilstede: Kristian Steine (KS), Tor Punsvik, Jon Erling Skåtan, Kristian Eiken Olsen (KO), Arve Aasemoen, Torbjørn Fjermestad, Inge Olav Fjalestad, Audun Rossevatn, Olav Strand og Svein Olav Stegarud (sekr.)

Mål for bestandsstørrelse og struktur i stammen

Kristian (KS) innledet med å uttrykke et behov for at gruppa enes om et mål for bestandstall og sammensetning i stammen, da med særlig tanke på forslaget om å øke målet for storbukkandelen til 25 %.

KO var enig i at det er en god ide. Et konkret tall er lett å forholde seg til, og praktisk å jobbe etter.

JE mente at vi må ta utgangspunkt i kalveområdene. (Ljosådalen/Vatnedalen). Om rekrutteringen til nord skjer fra Vatnedalen og til sør fra Ljosådalen bør en vurdere hver del av området for seg, men det bør også tas høyde for mulige vandringer (nord-sør i SRV og mot SA og HV) hvis/når de oppstår. KO mener vi må se området under ett, men ta hensyn til ulikt dyreantall. Planen må dermed inneha en fleksibilitet for å håndtere dette.

Kortfordelingen fordelt på kategorier kan tas opp til vurdering. Dette må diskuteres nærmere.

JE stilte spørsmålet; Hva vet vi om fødested - jamfør svært sakte bestandsvekst i sør. Kalver simlene på samme sted hvert år?, og hvor reiser kalvene hen? Olav repliserte at erfaring fra dette og andre områder tyder på at det store flertall av simlene kalver på samme sted hvert år. Men som eksempel har simlene på Hardangervidda de siste årene foretatt en kollektiv forflytning av kalvingssted. Det synes å ha vært/ å være en større vandring av kalver fra sør til nord enn motsatt.

Arve kommenterte at det har tatt lang tid å oppnå en bukkeandel på 20 %. Mister vi dyr eller er det feilrapportering som er årsaken? I tråd med erfaring fra andre områder må vi regne med noe feilrapportering på skyting av bukk.

Tor foreslo å doble dyreantallet i sør som et kortsiktig mål. Men det er viktig at planen må inneha fleksibilitet. Den skal være et nyttig arbeidsverktøy, ikke være et hinder for forvaltningen.

Etter litt utveksling av synspunkt ble det enighet om et bestandsmål på 2000 dyr i nordområdet (nord for Blåsjø), det er indikasjoner på at grensa er nådd i nord, og at dagens nivå er passe i forhold til bæreevnen her. Det ble enighet om et mål på 1500 dyr i sørområdet. Tor og Olav mente at såpass må til skal vi kunne måle noen effekter av bl.a økt arealbruk. JE og KO minnet på faren for igjen å få en for stor bestand, med påfølgende skrable dyr. Veksten kan komme fort, erfaringer fra dette og andre villreinområder viser at det er vanskelig å stoppe en vekst når den kommer fort (må jaktes mye hardere), det har også vist seg vanskelig å bremse jaktpresset fort nok når det er etablert. Er laget/grunneierne i stand til å kunne håndtere det? Fra et forvaltersynspunkt synes KO det er viktig å ha stabilitet i forvaltningen for å kunne vedlikeholde en god organisering av jegerstanden.

Tor minnet om at i 1982 hadde vi kun 3 % bukk i stammen, med høy bukkeandel kan vi forvente en annen bruk av randområdene i dag.

Grappa ble enig om å heve målsetningen for storbukkeandelen opp til 25 %. Bukkene vil bruke randområdene i større grad og dette tiltaket er derfor i tråd med målsetningen om økt bruk av heiene.

Differensiert minsteareal og soneinndeling

JE støtter Olav i at dyr ute i randområdene i dag vil kunne bli skutt veldig lett, hvordan løser vi det?

Tor fortalte om erfaringene fra åttitallet, med en inndeling i opptil 13 ulike soner basert på fellingsstatistikken fra perioden 1970-83. Randsonene med lav fellingsprosent fikk høye minsteareal, men til gjengjeld nesten bare frie dyr. Er sonevis forvaltning aktuelt også nå?, hvilke mulige soner kan vi se for oss nå?. Det mer også behov for bedre kunnskap om kalvedødeligheten og annen naturlig dødelighet i stammen.

Siden vi ønsker å stabilisere stammen i nord og øke i sør må vi gå inn for differensiert minsteareal sør og nord for Blåsjø. Men her må vi igjen tenke på fleksibilitet i planen. Det kan bli behov for å justere på dette underveis i 5-årsplanen.

KO: Vi må ha mulighet i planen til å kunne innføre eller fjerne de definerte sonene fra det ene året til det andre.

Olav nevnte en inndeling i 3 soner som en mulig fremtidig løsning, med vestsida av sørområdet som en egen sone.

Tor: Sør-øst delen av sørområdet trenger ikke å vurderes likt hele veien som den vestlige delen av sørområdet. Her kan det bli ulike vurderinger underveis.

Olav: Kalveproduksjonen vil bli vanskeligere å forutse når stammen øker til 3500 dyr. Naturgitte forhold og kalveandel utfra dyras kondisjon vil slå kraftigere ut.

Tor: Vi bør definere de ubrukte områdenes kvalitet og forsøke å lede reinen til områder som ressursmessig er mest aktuelle. SO: Det er viktig for prosessen videre å prioritere dette arbeidet for å kunne enes om hva vi snakker om; områdenes historiske bruk av reinen, dagens bruk og potensialet for fremtidig bruk.

Fredningssoner

På dette punktet økte temperaturen i grappa. Dette engasjerer, og behøver en grundig gjennomgang.

Tor: Hjelmeland har gått foran ved å innføre frivillig fredning, da bør andre østafør bidra til at dyra får vandre fram dit og etablere seg. De foreslåtte fredningssonene fra Tor og Lars Arne berører i liten grad privat grunn, muligheten ligger på statlig areal.

KO: Statskog skal ta det samme ansvaret som alle andre, så sant det har en hensikt/er formålstjenlig. Vi innfører ikke fredningssoner av prinsipielle grunner. Njardarheim ivaretar allmennhetens interesse og gir vanlige folk tilgang på jakt, det er svært få andre fjellarealer med full allmenn tilgang i regionen. Vi vet ikke hvilke dyr som er tradisjonsbærere og om de vil gå dit vi ønsker. Vi kan diskutere fredning av de områdene hvor vi «ser» tradisjonsbærerne, ikke midt i kjerneområdet.

Tor og Torbjørn var ikke enige, men synes det er naturlig at staten både tar ansvar og går foran som et godt eksempel i et slikt spørsmål. Det er praktisk langt lettere å gjennomføre enn på privat areal. Inge Olav var enig i at det ligger en "psykologisk effekt" i at Statskog går foran.

JE: Ser ikke problem med jakta langs Brokke Suleskar veien, det er veien som er problemet og ikke jakta, og derfor ikke noe stort behov for en fredningssone her.

Tor repliserte at det er et kjent faktum at det gjerne blir et høyt jakttrykk ved vei og at det er ønskelig at heller ikke ferdsel i trekkperioden holder dyra tilbake. Det kan bli aktuelt med midlertidig stenging av veien i prosjektperioden under trekkperioder og da er det naturlig å tenke fredning langs veien mente Tor. Om privat terreng langs veien inngikk i forslaget så var det en strektegnefeil.

JE synes fredningssonene bør være "motsatt" av forslaget. Skal det være noe poeng å ha fredningssoner må dyra fredes i randområdene og dyrene som har vandret ut, i stedet for å frede området de skal trekke igjennom. KO var enig og poengterte i tillegg at det jaktes moderat i Njardarheim. Tor mente det fortsatt vil være mye areal å jakte på i Njardarheim ved siden av foreslått fredningssone.

Torbjørn mener dyrene ikke kommer fram langs Roskreppfjorden pga for høyt jegerantall. JE kunne fortelle at i perioden det refereres til (siste halvdel av 90-tallet) fulgte han dyra tett under hele jakta og det var ikke slik at dyra ikke kom fram nord-sør eller øst-vest i sørområdet, på tross av det i perioder var betydelig jakting og mye jegere. En kunne derimot se en tendens til at dyra på enkelte steder ikke trakk inn på statsgrunn, men rundet eiendommen og trakk på privat grunn. Med unntak av Steinsbuskardet er ikke statseiendommen og topografien slik utformet at jegere er i stand til å stenge for dyra. De fant derfor alltid en vei å trekke videre. Tor poengterte at dette var i perioden med svært mye dyr.

Tor mente Statskog har en nøkkelrolle i å finne gode løsninger som sikrer at dyr kan etablere seg i randområdene. Han la stor vekt på Lars Arne sine vurderinger, som har lang erfaring med villrein fra området. JE poengterte at SNO ikke skal legge noen føringer eller dra planen i noen forvaltningsretninger, men når SNO er bedt med i gruppa så vil vi gjerne peke på fakta. Han sa videre at det meste av sonene som er foreslått (med unntak av problematikken rundt Steinsbuskardet) ikke fanger opp totalbildet av reinens årssyklus og hva som faktisk bestemmer hvor reinen går. Det er beitene, vindretning, topografi, veier, vannmagasin og omfattende hytteutbygging som er de viktigste faktorene for hvor reinen går, ikke jaktinga i en kort periode av året. Videre er det viktige nyanser i hvilken type dyr som bruker ulike områder i ulike deler av året og antall rein av ulik kjønn og alder. Det er f.eks bukker som til alle

tider har vært viktigste dyregruppe i store deler av de aktuelle randområdene i jaktperioden. Dette er dyr som har stått der hele sommeren enten ved at de har blitt igjen der etter vinterbeite eller at de har vandret dit på vår/forsommer. I jaktperioden vandrer disse bukkene FRA ytterkanten og INN til flokkene i sentralområde, de skal jo delta i brunsten. Generelt kan en si at det ikke er i jaktperioden dyra sprer seg utover. Fredningssonen vil dermed ikke bidra til at det kommer mer rein ut i randområdene. Det må derfor tas andre virkemidler i bruk for å oppnå målsetningen.

Olav: Vi må diskutere? hva vi ønsker å oppnå, målsetning. Vi har for liten innsikt i mye her. Heller mot fredning i randområder, da vi må beskytte dyrene som trekker ut i disse områdene. Tor mener det blir praktisk vanskelig å gjennomføre uten deltakelse fra organiserte lag, og slike er det få av i sørområdet nå. Det må skje en differensiering, dyr må få overleve i randsoner og få lov til å vandre dit.

KO har mer tro på sammensetning i bestanden, og å bruke høyere storbukhandel som et virkemiddel. Fredningssoner midt i kjerneområdene vil ikke ha noen effekt, å frede de dyrene som havner i randområdene, kan ha en effekt (ref tradisjonsbærere) og det kan derfor være aktuelt med fredningssoner der. Sannsynligheten for å bli skutt der er stor, men når de havner i midten er sjansen for å bli skutt mye mindre.

Olav: En stor sone er nødvendig for å teste dette med tradisjonsbærere.

Torbjørn: Det er ikke Statskogs behov vi skal fylle men reinsdyras. Hva skal til for å få reinsdyra til å bli hjemmekjære i gamle områder igjen. Det er det som betyr noe.

KO: Statskog gråter ikke for sin syke mor. Vi skal sikre allmenhetens tilgang til jakt, fiske og friluftsliv og drive bærekraftig forvaltning. OG basere oss på fakta – virkemiddel vi mener er fornuftige.

Kristian (KS) poengterer at laget skal bestemme dette, og at vi er avhengige av å gå på frivillighet. Tor tror at de nedlagte lokale lagene i sør vil komme med når de ser at noe planmessig skjer som gir optimisme om å få dyra tilbake.

KO Kommunenes prioriteringer og oppfølging av arealbruken er en viktig del av bildet, vi kan ikke legge til rette for økt bruk av randområder hvis reinen ikke vil være der pga stor menneskelig aktivitet. JE utfordrer villreinlaget til bedre samjakt, for å styrke lokallagenes fremtidige situasjon. Tor: De kommende års lave kvoter vil fortsatt være moderate og legger helt andre føringer for muligheten til samjakt enn de rekordhøye kvotene på 90-tallet. KO poengterte at Statskog aldri vil akseptere lignende tilstander igjen, som jegertettheten i Njardarheim på slutten av 90-tallet.

KO Statskog kan være villig til å frede noe areal sammen med private på vestsiden av Blåsjø. Det kan også ses på mulige løsninger for en hensiktsmessig og regulert samjakt i Njardarheim for grunneiere i randområder som vil få fredningsområde på sin eiendom.

Audun poengterte behovet for mer informasjonsarbeid i kommunene i sør.

Olav: Områdene med størst sjanse til dyr som står igjen bør prioriteres som fredningsområde. Mulig sør er bedre egnet enn vest.

Jobbe med frivillig fredningsmotivasjon, bør være i lagenes egen interesse. Utfordring med samjakt - bytte av kort.

Det kom forslag om å avholde et Infomøte i Kyrkjebygd-Åseral i høst, fortrinnsvis i månedsskiftet august-september Det kan være aktuelt å kombinere dette med et nytt arbeidsgruppemøte. Tor undersøker mulige egne lokaler. Fint hvis alle i arbeidsgruppa gir Svein Olav/ Tor tilbakemelding på aktuelle og uaktuelle datoer i tidsrommet 25. august til 10. september.

Ref.